

Synkeät suonet

ULLA SAIKKONEN, teksti

Uudet hoitomuodot ovat potilaalle leikkausta vaivattomampia, mutta kokonaan eroon suonikohjuista ei pääse.

Jokseenkin joka kolmas suomalainen kärsii suonikohjuista. Pullottavat suonirölköt eivät ole pelkästään keskiikäisten naisten riesa. Niistä kärsivät myös miehet ja nuoremmat ikäluokat.

Kohjut ovat pinalaskimoiden laajentumia. Niitä syntyy, kun laskimoiden seinämä venyy ja laskimoissa olevat läpät vaurioituvat, selittää thorax- ja verisuonikirurgian erikoislääkäri dosentti **Pekka Kuukasjärvi** Terveystalosta.

”Viallisissa pinalaskimoissa veri pääsee virtaamaan väärään suuntaan kohti varpaita. Pinalaskimoverkoston paine nousee ja johtaa pinnallisten laskimosuonten pullistumiseen.”

Useimmiten kohjut ilmaantuvat pohkeiden yläosiin ja reisiin. Tavallisia oireita ovat turvotus, paineen tunne, kipu ja jalkojen väsyminen. Yleensä vaivat pahenevat iltana kohti ja helpottavat yön aikana.

”Pitkään jatkunut laskimoiden vajaatoiminta voi aiheuttaa myös ihon kutinaa, ihottumaa ja ihon vähittäistä tummumista. Pahimmillaan iho rikkoutuu herkästi ja jopa itsestään. Seurauksena on säären haavauma, josta esiintyy noin yhdellä prosentilla aikuisväestöstä.”

Kohjut kulkevat suvussa

Syntysyitä ei tiedetä tarkkaan. Tunnettuja riskitekijöitä ovat ikä, sukupuoli, raskaudet, ylipaino, vähäinen liikunta ja perinnöllinen alttius.

”Suonikohjut kulkevat suvussa. Jos molemmat vanhemmat kärsivät laski-

moiden vajaatoiminnasta, vaiva siirtyy mitä todennäköisimmin myös jälkipolville.”

Sen sijaan seisomatyön, tupakoinnin ja alkoholinkäytön yhteyttä suonikohjuihin ei ole pystytty tieteellisesti todistamaan. Kuukasjärvi lisää, että kohjuista on erotettava *verkkolaskimot* ja *luutasuonet*, jotka ovat ohuita, kosmeettisesti häiritseviä laskimoita. Niitä voi esiintyä myös ilman pinalaskimoiden vajaatoimintaa.

Liikunta ja painonhallinta

Joillakin suonikohjut eivät aiheuta mitään oireita, eikä hoitoa tarvita. Lievässä laskimoiden vajaatoiminnassa ajoittaista turvotusta ja kipua voi ehkäistä kohtuullisella liikunnalla.

Ison-Britannian hoitosuositusorganisaation NICE:n raportissa itsehoidoksi suositellaan myös painonhallintaa sekä oireita pahentavien tilanteiden välttämistä. Tällaisia saattavat olla esimerkiksi pitkäaikainen paikoillaan seisominen ja istuminen. Jalkojen kohoasento helpottaa laskimopainetta.

Hoitosukkiin Kuukasjärvi suhtautuu varautuneesti, vaikka monet suonikohjuista kärsivät niitä käyttävätkin. ”Sukat ovat pelkkää viivytystaistelua, ne eivät paranna oireiden syytä. Elämänlaatuakaan tiukasti puristavat sukat eivät pysty merkittävästi lisäämään. Voi käydä jopa päinvastoin.”

NICE:n tekemän tutkimuksen mukaan sukkahoito tulee viiden vuoden aikajänteellä hinnakkaammaksi kuin kajoava hoito. Sitä paitsi sukka auttaa vain silloin, kun se on jalassa.

Entistä nopeampi toipuminen

Jos suonikohjut aiheuttavat selkeää haittaa ja vaivaa, kannattaa mennä lääkärille. Suonikohjuja ei hoideta kosmeettisin perustein julkisin tai vaakuutusvaroin.

”Onnistuneen hoidon edellytys on erikoislääkärin tekemä ultraäänitutkimus. Sen avulla jalkojen laskimosuonista etsitään ne reitit, joissa veri pääsee virtaamaan väärään suuntaan. Hoitosuunnitelma tehdään löydösten perusteella.”

Laskimonsisäiset hoidot ovat korvanneet suuren osan leikkauksista. Uusista hoitomuodoista suosituimpia ovat lämpökaterihoidot ja ultraäänellä ohjattu vaahtoahoito. ”Ultraääniohjatussa vaahtoahoidossa lääke rikkoo viallisen laskimon sisimmän solukeroksen, jolloin suoni kutistuu ja lähtee arpeutumaan.”

Lämpökaterihoidoilla pyritään samaan tulokseen. Laskimo kutistetaan ja arpeutetaan kuumentamalla. ”Iholle tehdään pieni haava, jonka kautta katetri viedään ultraäänien ohjaamana pinalaskimorunkoon ja suoni puudutetaan. Sitten suoni käsitellään joko laser- tai radiotaajuuslämmöllä.”

Kerralla eroon ei pääse

Kuukasjärven mukaan vaahtoahoito on potilaalle helpoin. Siinä lääketä laitetaan neuloilla viallisiin suoniin. Yleensä sairauslomaa ei tarvita lainkaan. Lämpökaterihoito vaatii paikallispuudutuksen, mahdollisesti kipu- ja rentouttavan lääkkeen toimenpiteen yhteydessä sekä muutaman päivän sairausloman.

”Perinteiseen leikkaushoitoon turvaututaan nykyään vain poikkeustilanteissa. Toimenpiteessä pinalaskimorunko ja kohjuiset laskimohaarat poistetaan haavojen kautta mekaanisesti. Potilas tarvitsee sairauslomaa kahdesta kolmeen viikkoon.”

Suonikohjuista ei pääse kokonaan eroon. Uusiutumisosuus on korkea. ”Mikään hoito ei poista taipumusta laskimolaajentumiin, koska suonikohjujen syntyminen on tuntematon. Kolmen vuoden aikana 10–30 prosenttia vaivoista uusiutuu. Viidessä vuodessa arviolta puolet operoiduista potilaista saa suonikohjuja.” □

Lähteinä myös Käypä hoito -suositus sekä Terveyskirjasto: Suonikohjut.

”VIIDESSÄ VUODESSA ARVIOLTA PUOLET OPEROIDUISTA POTILAISTA SAA SUONIKOHJUJA.”